

การแก้ไขปัญหาผู้บุกรุกคูเมืองโดยการหาที่อยู่ใหม่

เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นเมืองโบราณเก่าแก่ มีชื่อตามตำราประวัติศาสตร์ว่า “สาเกตนคร” จากความเจริญรุ่งเรืองในสมัยกรุงธนบุรี ต่อเนื่องจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นนั้น ทำให้มีแนวป้องกันเมืองเป็นคูและกำแพงรอบเมือง ซึ่งในปี 2537 กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นเป็นทะเบียนคูเมืองและกำแพงเมืองร้อยเอ็ดเป็นโบราณสถานของจังหวัดร้อยเอ็ด

แต่เนื่องจากการที่ประชาชนส่วนหนึ่งได้เข้าไปจับจองและอยู่อาศัยในพื้นที่ดังกล่าวมาเป็นเวลานาน เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดจึงได้พยายามดำเนินการย้ายประชาชนเหล่านี้ออกจากพื้นที่หลายครั้ง แต่ไม่ประสบผลสำเร็จและถูกชาวบ้านต่อต้านมาโดยตลอด ต่อมาในปี 2539 จึงได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อศึกษาและแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยตรง แต่โครงการก็ต้องล้มเลิกและไม่ประสบความสำเร็จ

จนกระทั่งปี 2542 เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดได้ประสานงานกับตัวแทนจากรัฐบาลได้ระดมความคิดและกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหายอย่างจริงจังอีกครั้ง ในครั้งนี้มุ่งเน้นการปรับดินและบูรณะพื้นที่และเคลื่อนย้ายประชาชนที่อาศัยรอบคูเมืองและกำแพงเมืองออกจากพื้นที่

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: เมืองร้อยเอ็ด

จังหวัด: ร้อยเอ็ด

ประชากร: 129,034 คน

พื้นที่: 11.63 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
เทศบาลเมือง

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ต้นปี 2543 เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดได้จัดให้มีการอภิปรายในเวทีของชาวบ้าน ภายใต้หัวข้อ “การแก้ไขปัญหาผู้บุกรุกคูเมืองด้วยเวทีชาวบ้าน” ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหามุกรุกโบราณสถานในเขตพื้นที่เขตเทศบาล ด้วยการจัดหาที่อยู่อาศัยใหม่ให้กับประชาชน จำนวน 228 ครัวเรือน พร้อมทั้งให้บริการสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยในรูปสหกรณ์บริการชุมชนอันเป็นการปรับดินสภาพคูเมืองและกำแพงเมืองให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวคูเมืองร้อยเอ็ดต่อไป

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

- จัดตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัดหนึ่งคณะ โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นประธานคณะกรรมการ เพื่อวางแผน กำหนดแนวทางและประสานงานในการแก้ไขชุมชนแออัดบริเวณรอบคูเมืองและกำแพงเมืองของจังหวัดร้อยเอ็ด พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการย่อย จำนวน 2 คณะ ประกอบด้วย
 - คณะอนุกรรมการชุดที่หนึ่ง: คณะกรรมการดำเนินการจัดหาพื้นที่รองรับและที่อยู่อาศัยใหม่ของชาวบ้านรอบคูเมืองและกำแพงเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด
 - คณะอนุกรรมการชุดที่สอง: คณะกรรมการดำเนินการสำรวจข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้าน ประสานงานกับการเคหะแห่งชาติ สำหรับการจัดเวทียาชาวบ้านในกลุ่มต่าง ๆ ตลอดจนสนับสนุนและให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดตั้งเครือข่ายและองค์กรชุมชน เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์และช่วยเหลือทางด้านเงิน
- ดำเนินการจัดหาพื้นที่รองรับและที่อยู่อาศัยใหม่ของชาวบ้านที่รูกล้ำรอบเขตคูเมืองและกำแพงใหม่ในพื้นที่โรงต้มสุราเก่า ในเขตเทศบาล บ้านหนองหญ้า ซึ่งมีพื้นที่ 23 ไร่เศษ พร้อมทั้งประสานงานกับการเคหะแห่งชาติในการออกแบบและการจัดสรรพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่อยู่

อาศัย ระบบสาธารณูปโภคและพื้นที่สาธารณะ โดยเป็นพื้นที่อยู่อาศัย จำนวน 13 ไร่ 25 ตร.วา ในขนาดแปลงละ 21 ตร.วา จำนวน 250 แปลง ส่วนที่เหลือจำนวนประมาณ 10 ไร่ จัดสรร เป็นพื้นที่ส่วนกลางสำหรับระบบสาธารณูปโภคและสาธารณประโยชน์ของชุมชน ได้แก่ สนาม เด็กเล่น สวนสาธารณะ ศูนย์ชุมชน บ่อบำบัดน้ำเสียและถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก พร้อมการ ติดตั้งไฟฟ้าและประปา

3. ประสานงานกับองค์กรเอกชนในพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) ในการ ประชาสัมพันธ์ เตรียมการและดำเนินการจัดเวทีชาวบ้านในหัวข้อ "การแก้ไขปัญหาผู้บุกรุกค ครอบงำแก่งเมืองด้วยเวทีชาวบ้าน" ขึ้น จำนวน ... ** ครั้ง ได้แก่วันที่ ...**และวันที่ ...** เพื่อเป็นเวทีที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการ แก้ไขปัญหาชุมชนแออัดในบริเวณรอบคูคลองและแก่งเมืองในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด
4. ดำเนินการก่อสร้างที่อยู่อาศัย ระบบสาธารณูปโภคและพื้นที่สาธารณประโยชน์แล้วในพื้นที่ โดยงานก่อสร้างแล้วเสร็จไปแล้ว ประมาณร้อยละ 70 ของแผนงานตามโครงการทั้งหมด

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

1. งบประมาณของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จำนวน** บาท สำหรับการ จัดเวทีชาวบ้าน หัวข้อ "การแก้ไขปัญหาผู้บุกรุกค ครอบงำแก่งเมืองด้วยเวทีชาวบ้าน"
2. งบประมาณของการเคหะแห่งชาติ จำนวน** บาท สำหรับการ ปรับปรุงที่ดินและออกแบบผังการจัดสรรที่ดิน
3. งบประมาณส่วนตัวของนายกเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จำนวน ** บาท สำหรับการติดต่อประสานงานเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหา การบุกรุกค ครอบงำและแก่งเมืองร้อยเอ็ด
4. เงินกู้ยืมของเอกชนของภาคประชาชนที่อาศัยรอบคูเมืองและ แก่งเมือง จำนวน 228 ครัวเรือน เป็นเงิน** บาท

อุปกรณ์/เครื่องมือ

1. อุปกรณ์และวัสดุในการประชาสัมพันธ์ และจัดเวทีชาวบ้าน หัวข้อ "การแก้ไขปัญหาผู้บุกรุกค ครอบงำแก่งเมืองด้วยเวทีชาวบ้าน" ได้แก่ โตะ เก้าอี้ เวที และเครื่องเสียง
2. พื้นที่โรงต้มสุราเก่าในเขตเทศบาลบ้านหนองหญ้า จำนวน 23 ไร่
3. ผังการจัดสรรที่ดินในพื้นที่โรงต้มสุราเก่าในเขตเทศบาลบ้าน หนองหญ้า จำนวน 1 ฉบับ
4. สัญญาเช่าที่ดินระยะยาว 30 ปี จำนวน 228 ฉบับ
5. สัญญาสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย จำนวน 228 ฉบับ

บุคลากร

1. เจ้าหน้าที่เทศบาลในการประชาสัมพันธ์และจัดเวทีชาวบ้าน
2. เจ้าหน้าที่สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทในการประชาสัมพันธ์และ จัดเวทีชาวบ้าน
3. เจ้าหน้าที่สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด
4. ประชาชนและตัวแทนชุมชนรอบคูเมืองและแก่งเมืองโบราณ เมืองร้อยเอ็ดในการร่วมอภิปรายและรับฟังในเวทีชาวบ้าน
5. วิทยากรดำเนินงานในเวทีชาวบ้าน
6. เจ้าหน้าที่การเคหะแห่งชาติในการสำรวจและออกแบบแปลนที่ดิน

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วันเดือนปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
ปี 2542	- หาหรือและระดมความคิดสำหรับการแก้ไข ปัญหาชุมชนแออัดบริเวณรอบคูเมืองและ กำแพงเมืองร้อยเอ็ดอย่างจริงจัง เพื่อหา วิธีการปรับคืนพื้นที่โบราณสถานดังกล่าว ให้เป็นสถานที่ประวัติศาสตร์และการ ท่องเที่ยวของจังหวัด - เสนอแนวทางแก้ไขต่อสภาเทศบาลนคร เมืองร้อยเอ็ด เพื่อขออนุมัติโครงการและ งบประมาณ	- รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์/ตัวแทน สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด/ นายกเทศมนตรี - นายกเทศมนตรี
ปี 2542	- ร่วมแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำกับและ ดูแลโดยแบ่งเป็นสองอนุกรรมการเพื่อ ความสะดวกในการจัดการ ซึ่งมีบทบาท และความรับผิดชอบดังนี้ คือ (1) คณะอนุกรรมการชุดหนึ่ง : คณะอนุกรรมการดำเนินการจัดหาพื้นที่ รองรับและที่อยู่อาศัยใหม่ของชาวบ้านรอบ คูคลองกำแพงเมืองจังหวัดร้อยเอ็ดและ (2) คณะอนุกรรมการชุดสอง : คณะอนุกรรมการดำเนินการสำรวจข้อมูล และรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้าน และ ประสานงานกับการเคหะแห่งชาติ สำหรับ การจัดเวทียาชาวบ้านในกลุ่มต่าง ๆ ตลอดจน สนับสนุนและให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดตั้ง เครือข่ายและองค์กรชุมชน เช่น สหกรณ์ ออมทรัพย์และช่วยเหลือทางด้านเงิน	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์/ตัวแทน สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด/ นายกเทศมนตรี
ปี 2542	- จัดหาที่ดินของทางราชการที่ไม่ได้ใช้ ประโยชน์หรือเป็นพื้นที่ว่างเปล่า เพื่อการ จัดสรรเป็นชุมชนใหม่ให้กับประชาชนใน ชุมชนแออัดรอบคูเมืองและกำแพงเมือง ร้อยเอ็ด - พิจารณาและคัดเลือกที่ดินเอกชน ภายใต้เงื่อนไขที่เอกชนจะผลัการะการ จัดสรรและปรับปรุงพื้นที่ดินไปยังเทศบาล เมืองร้อยเอ็ดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	คณะอนุกรรมการดำเนินการ จัดหาพื้นที่รองรับและที่อยู่ อาศัยใหม่ของชาวบ้านรอบคู คลองกำแพงเมืองจังหวัด ร้อยเอ็ด
ปี 2542	- สรุปผลการศึกษาและสำรวจการใช้พื้นที่ ดินเพื่อรองรับและการแก้ไขปัญหที่อยู่ อาศัยของประชาชนรอบเขตคูเมืองและ กำแพงเมือง และเสนอพื้นที่ดินบริเวณโรง ต้มสุราเก่าในเขตเทศบาลบ้านหนองหญ้า เป็นพื้นที่จัดสรรให้กับประชาชนในชุมชน ตามโครงการ พร้อมทั้งยื่นเรื่องต่อสภา	คณะอนุกรรมการดำเนินการ จัดหาพื้นที่รองรับและที่อยู่ อาศัยใหม่ของชาวบ้านรอบคู คลองกำแพงเมืองจังหวัด ร้อยเอ็ด

วันเดือนปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
	เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด เพื่อขอความเห็นชอบ - อนุมัติพื้นที่ตามที่คณะกรรมการเสนอ เพื่อจัดสร้างโครงการที่อยู่อาศัยและระบบสาธารณูปโภคของชุมชนรอบคูเมืองและกำแพงเมืองเดิม	- เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด
ปี 2543	- ติดต่อและประสานงานกับทางการเคหะแห่งชาติเกี่ยวกับการจัดสรรและวางแผนโครงการบ้านจัดสรรและระบบสาธารณูปโภคในโครงการ	คณะกรรมการดำเนินการจัดหาพื้นที่รองรับและที่อยู่อาศัยใหม่ของชาวบ้านรอบคูคลองกำแพงเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด
ปี 2543	- ออกแบบและวางผังโครงการ บ้าน โรงเรียน สนามเด็กเล่น สวนหย่อม และสถานที่ราชการต่าง ๆ และการวางระบบสาธารณูปโภคต่าง เช่น ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ที่ชุมชนใช้ร่วมกัน ตลอดจนประเมินรายจ่ายทั้งหมด ภายใต้การดำเนินงานของโครงการ	การเคหะแห่งชาติ
ปี 2543	- เสนอแบบต้นร่างและผังโครงการ ตลอดจนรายจ่ายในการดำเนินงาน เช่น การปรับปรุงพื้นผิวถนน การถมที่ดิน และดอกเบี้ยจากการกู้ยืมเพื่อดำเนินดังกล่าวต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา - พิจารณาแบบต้นร่างและผังโครงการ ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินงานปรับปรุงและถมที่ดิน พร้อมทั้งร่วมกันลงความเห็นและสรุปผลการพิจารณา	- การเคหะแห่งชาติ - คณะกรรมการดำเนินการจัดหาพื้นที่รองรับและที่อยู่อาศัยใหม่ของชาวบ้านรอบคูคลองกำแพงเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด
ปี 2543	- เสนอเรื่องแบบต้นร่างและผังโครงการ ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินงานปรับปรุงและถมที่ดิน พร้อมทั้งความเห็นของคณะกรรมการดำเนินการจัดหาพื้นที่รองรับและที่อยู่อาศัยใหม่ของชาวบ้านรอบคูคลองกำแพงเมืองจังหวัดร้อยเอ็ดต่อสภาเทศบาล	คณะกรรมการดำเนินการจัดหาพื้นที่รองรับและที่อยู่อาศัยใหม่ของชาวบ้านรอบคูคลองกำแพงเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด
ปี 2543	- ติดต่อประสานงานกับสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) เรื่องการให้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยแก่ชุมชน ภายหลังการย้ายที่อยู่อาศัยออกจากรอบเขตคูเมืองและกำแพงเมือง - ประชุมแผนเกี่ยวกับการจัดเวทีชาวบ้านเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหามลพิษชุมชนและกำแพงเมืองของประชาชนชุมชนแออัด พร้อมทั้งกำหนดตารางเวลาการดำเนินงานโครงการ	- คณะกรรมการดำเนินการสำรวจข้อมูล - คณะกรรมการดำเนินการสำรวจข้อมูล/สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท
ปี 2543	- ติดต่อประสานงานกับตัวแทนชุมชนรอบคูเมืองและกำแพงเมือง พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์การจัดเวทีชาวบ้าน หัวข้อ "การแก้ไขปัญหามลพิษชุมชนรอบคูคลอง"	คณะกรรมการดำเนินการสำรวจข้อมูล/สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท

วันเดือนปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
	กำแพงเมืองด้วยเวทีชาวบ้าน” - เสนอโครงการจัดสรรที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของชุมชนแห่งใหม่ พร้อมสวัสดิการและแผนพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้ประชาชนร่วมออกความเห็นในวงงาน	
ปี 2543	- เริ่มดำเนินงานจัดเวทีชาวบ้าน ในหัวข้อ “การแก้ไขปัญหามลพิษจากคลองกำแพงเมืองด้วยเวทีชาวบ้าน” ตามตารางเวลาที่กำหนด จำนวน ...** ครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชน	คณะกรรมการดำเนินการสำรวจข้อมูล/สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท/ตัวแทนชุมชน/ประชาชนในชุมชน
ปี 2543	- สรุปผลความคิดเห็นของประชาชนเพื่อเสนอต่อสภาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด พร้อมทั้งดำเนินการจัดร่างสัญญาเช่าระยะยาว 30 ปี และสัญญาสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยสำหรับการสร้างที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ของประชาชนในชุมชน	คณะกรรมการดำเนินการสำรวจข้อมูล/สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร -- -- บทบาทความร่วมมือ --

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	สนับสนุนและผลักดันเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดในบริเวณรอบคูเมืองและกำแพงเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด ตลอดจนเป็นประธานคณะกรรมการระดับจังหวัดโครงการแก้ไขปัญหามลพิษจากคลองกำแพงเมืองด้วยเวทีชาวบ้าน
การเคหะแห่งชาติ	สนับสนุนด้านเงินทุนสำหรับการปรับปรุงที่ดิน ตลอดจนการออกแบบ และวางผังเพื่อการปลูกสร้างและระบบสาธารณูปโภคในพื้นที่ดินที่จัดเตรียมไว้ดังกล่าว
สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด	ประสานงานระหว่างเทศบาล หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องและประชาชน ตลอดจนเก็บข้อมูลและการสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ของประชาชนในทุกด้าน รวมถึงการจัดเวทีประชาชนในการแก้ไขปัญหาทุกภาคของเมืองและกำแพงเมืองดังกล่าว
สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท	จัดเวทีประชาคมและประสานงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกลุ่มออมทรัพย์และกลุ่มพัฒนาอาชีพให้กลุ่มประชาชนบริเวณรอบคูเมืองและกำแพงเมืองดังกล่าว

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

- สภาพโบราณสถานที่ยังคงค่าของชุมชนและประเทศถูกบดบังด้วยทัศนียภาพที่ไม่น่าดูชม ความแออัดและความไม่เป็นระเบียบของชุมชนในเมืองร้อยเอ็ด พฤติกรรมการบุกรุกและทำลาย

- เมืองและกำแพงเมืองเป็นสิ่งที่พบเห็นกันทุกวันจนชินตา จากจำนวนประชากรในพื้นที่กว่า 228 ครั้วเรือน เช่น ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม หรือปัญหาน้ำในคลองเน่าเสีย การที่ประชาชนบกรกพื้นที่ดังกล่าวขาดจิตสำนึกที่ดีและมีได้มองเห็นคุณค่าของโบราณสถานของเมืองร้อยเอ็ดและประเทศ พฤติกรรมความเคยชินดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความเสียหายด้วยการถือครองและอยู่อาศัยในขอบบริเวณคูเมืองและกำแพงเมือง
2. เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถจัดทำทะเบียนราษฎร์และระบบสาธารณูปโภคได้อย่างทั่วถึง เช่น ไฟฟ้า น้ำประปาและโทรศัพท์ สาเหตุสำคัญมาจากพื้นที่อันคับแคบ แออัดและไม่เป็นระเบียบเป็นผลโดยตรงต่อการเข้าถึงเพื่อการจัดการสำหรับการบริหารท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคได้ในทุกครั้วเรือน
 3. การบริหารจัดการชุมชนรอบบริเวณคูเมืองและกำแพงของเทศบาลและหน่วยงานให้ความช่วยเหลือด้านสาธารณสุขต่าง ๆ ไม่สามารถทำงานในพื้นที่ตั้งชุมชนเก่าได้เต็มที่และทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการด้านสาธารณสุข การศึกษาและการควบคุมและกักต้งปัญหาเสพติด ตลอดจนปัญหาการพนันและแหล่งมั่วสุมเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญา เช่น เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถเข้าควบคุมโรคระบาด ควบคุมยาเสพติดและอาชญากรรมในพื้นที่ดังกล่าวได้ นอกจากนี้ ในกรณีจำเป็นหรือฉุกเฉิน หน่วยงานบรรเทาสาธารณภัยต่าง ๆ ไม่สามารถเข้าถึงและปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างทันท่วงที หรือจำเป็นต้องใช้เวลาหรืออุปกรณ์เฉพาะอันส่งให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความยากลำบาก

หลังการดำเนินการ

1. ประชาชนจำนวน 200 ครอบครัว จากจำนวนทั้งสิ้น 228 ครั้วเรือน เริ่มแนวคิดที่มองและยอมรับประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนมากขึ้น เทศบาลสามารถเข้าสู่พื้นที่และปรับสภาพคูเมืองและกำแพงเมืองได้โดยสมัครใจมากขึ้น เพื่อคืนทัศนียภาพ สภาพแวดล้อมและสถานที่โบราณประวัติศาสตร์คูเมืองให้กับประชาชนในท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ดช่วยกันดูแลรักษาต่อไป
2. ระบบการจัดเก็บทะเบียนราษฎร์และระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ระบบการบำบัดน้ำเสียและโทรศัพท์สามารถได้สะดวกและทั่วถึงมากขึ้น เนื่องจากพื้นที่โรงต้มสุราที่จัดสรรใหม่มีการออกแบบและวางแปลนพื้นที่จัดสรรอย่างมีมาตรฐานระดับสูง ปัญหาความคับแคบและไม่เป็นระเบียบที่ส่งผลต่อการจัดทะเบียนหรือจัดสรรระบบสาธารณูปโภคเดิม ได้ถูกแก้ไขและเปลี่ยนแปลงใหม่ ร้อยละ 100
3. การบริหารจัดการชุมชนรอบบริเวณคูเมืองและกำแพงของเทศบาลและหน่วยงานให้ความช่วยเหลือด้านสาธารณสุขต่าง ๆ สามารถทำได้ครอบคลุมทุกพื้นที่และทั่วถึงมากขึ้น ด้วยการวางแผนและกำหนดแบบแปลนโดยบรรจสถานทีบริการของเทศบาลหรือหน่วยงานบรรเทาสาธารณภัยต่าง ๆ เพื่อให้บริการอย่างครบวงจร ทั้งสถานเอนามัย สถานพยาบาล สถานีตำรวจย่อย สถานีตำรวจดับเพลิงย่อย ตลอดจนธนาคารและโรงเรียน ทำให้การควบคุมและป้องกันระวังภัยของปัญหาในพื้นที่ที่มีอยู่เดิม เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาสภาพแวดล้อมและปัญหาสุขภาพของประชาชนภายในชุมชน เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถสอดส่องและควบคุมกักต้งได้ง่าย สะดวก หันต่อเหตุการณ์มากขึ้น การแก้ไขปัญหามีอยู่ในชุมชนอยู่เดิมจึงถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ ร้อยละ 100

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. ปัญหาการต่อต้านโครงการและไม่ยอมย้ายออกไปยังสถานที่จัดเตรียมไว้ ในบริเวณพื้นที่โรงต้มสุราเก่า ในเขตเทศบาลบ้านหนองหญ้า โดยมีเหตุผลว่า แยกพิจารณาได้เป็น 2 พวก คือ - พวกแรก: ยึดถือว่าชุมชนที่ตนอยู่อาศัยอยู่นี้เป็นสถานที่เก่าแก่ที่อาศัยมาตั้งแต่สมัยปู่ ย่า ตา ยาย ตนและครอบครัวมีความผูกพันและความเคยชินกับสถานที่ดังกล่าว นอกจากนี้ บุตรและหลานของตนอาจเสียเวลาเดินทาง หากครอบครัวตนจำเป็นต้องย้ายออกไป หรืออยู่ไกลจากแหล่งทำมาหากินและประกอบอาชีพ ทำให้ขาดรายได้และขาดโอกาสในช่องทางทำมาหากิน - พวกที่สอง: เห็นว่าโครงการที่ทางเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดจัดทำขึ้น ยังไม่มีความชัดเจน ไม่มีหลักประกันหรือสิ่งใดที่รับรองว่าโครงการที่อยู่อาศัยที่จะจัดทำขึ้นจะสำเร็จได้จริง ประชาชนส่วนนี้จึงเชื่อมั่นและยึดมั่นกับความคิดที่ว่าโครงการ แก้ไขปัญหาผู้บุกรุกคูเมืองและกำแพงเมืองด้วยการจัดหาที่อยู่ที่ไม่สามารถทำได้จริง	1. จัดตั้งคณะกรรมการพิเศษเพิ่มเติมเพื่อจัดหาข้อมูลและจัดเวทีประชาคมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่รอบคูเมืองและกำแพงเมือง โดยเฉพาะกลุ่มที่มีปัญหาเรื่องการย้ายออกจากพื้นที่ เพื่อหามาตรการและแนวทางแก้ไขที่สร้างความพึงพอใจ ความมั่นใจและความเชื่อมั่นแก่ประชาชน นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นถึงความสำคัญของการคืนพื้นที่รอบคูเมืองและกำแพงเมืองให้กับส่วนราชการเพื่อการปรับปรุงและดูแล ตลอดจนผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการดำเนินการดังกล่าว โดยแบ่งออกเป็น 2 แนวทาง ได้แก่ - แนวทางที่ 1: จัดทำสัญญาประชาคมรับรองการจัดการและการก่อสร้างที่อยู่อาศัยภายหลังการย้ายออกไปยังพื้นที่โรงต้มสุราเก่า ในเขตเทศบาลบ้านหนองหญ้า สถานที่เทศบาลจัดเตรียมไว้ให้ตามแผนงานที่กำหนด - แนวทางที่ 2: ให้ความช่วยเหลือทางด้านการเงินเป็นพิเศษตามฐานานุรูปและความเหมาะสม ในการซื้อหรือก่อสร้างที่พักอาศัยใหม่ในพื้นที่ที่ประชาชนกลุ่มนั้นเลือกหรือจัดหาเอง
2. ปัญหาวัตถุประสงค์และแนวทางแก้ไขปัญหาของโครงการไม่ชัดเจน ภายหลังหากประชาชนชุมชนแออัดบริเวณคูเมืองและกำแพงเมืองรอบนั้นได้ย้ายออกจากพื้นที่ไปยังสถานที่เทศบาลจัดหาให้แล้ว เทศบาลจึงขาดมาตรการป้องกันการบุกรุกในพื้นที่ดังกล่าวซ้ำอีก	2. สสำรวจสภาพปัญหาในปัจจุบัน โดยสอบถามและแลกเปลี่ยนความคิดกับประชาชนที่อาศัยและบุกรุกอาศัยในบริเวณคูเมืองและกำแพงเมืองดังกล่าว เพื่อเตรียมกำหนดมาตรการป้องกันการบุกรุกพื้นที่คูเมืองและกำแพงเมืองตามความเหมาะสม อันเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกดังกล่าวอย่างยั่งยืนและเด็ดขาด มาตรการดังกล่าว เช่น - การออกกฎระเบียบ ลงโทษผู้บุกรุกตามกฎหมาย - จัดหน่วยงานพิเศษเพื่อดูแลและรับผิดชอบพื้นที่ดังกล่าวโดยเฉพาะอย่างต่อเนื่อง - ปรับปรุงและก่อสร้างเพื่อจัดใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวโดยเร็ว เป็นต้น
3. ปัญหาประชาชนในพื้นที่บางครัวเรือนมีความประสงค์ที่อยู่อาศัยในพื้นที่โรงต้มสุรา มากกว่า 1 หลัง ส่งผลต่อพื้นที่ที่จัดสรรแล้วไม่เพียงพอหรือไม่สามารถรองรับจำนวนความต้องการของประชาชนได้ทุกครัวเรือน	3. เร่งชี้แจงและทำความเข้าใจผ่านตัวแทนหรือองค์กรชุมชนในการพิจารณาและเหตุผลหลักเกณฑ์การอนุมัติหรืออนุญาตปลูกสร้างที่อยู่อาศัยต่อครัวเรือนละ 1 หลัง เพื่อการจัดสรรที่เป็นธรรม

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. พื้นที่โรงต้มสุราเก่าในเขตเทศบาลบ้านหนองหญ้าที่เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ที่ได้รับการจัดสรรเพื่อใช้เป็นพื้นที่อยู่อาศัยของประชาชนชุมชนที่บุกรุกรอบเขตคูเมืองและกำแพงเมืองนั้น เป็นสถานที่ที่ไม่ห่างไกลจากสถานที่เดิมนัก การคมนาคมระหว่างพื้นที่จัดสรรดังกล่าวกับอำเภอร้อยเอ็ดเป็นไปอย่างสะดวก ทำให้ได้รับความสนใจจากประชาชนในการย้ายไปตั้งรกรากในพื้นที่ดังกล่าวใหม่มากขึ้น นอกจากนี้ การใช้พื้นที่โรงต้มสุราเก่าในเขตเทศบาลบริเวณบ้านหนองหญ้าดังกล่าว ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายและงบประมาณเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดไม่จำเป็นต้องลงทุนจัดหาหรือจัดซื้อจากเอกชน
2. ระบบสาธารณูปโภคและการให้บริการในที่ดินจากภาคเทศบาลของพื้นที่โรงต้มสุราเก่าในเขตเทศบาลบ้านหนองหญ้าตามแบบแปลนของการเคหะแห่งชาตินั้น มีความชัดเจนทั้งระบบ สาธารณูปโภคและการให้บริการในที่ดินจากภาคเทศบาลที่ดีกว่าระบบสาธารณูปโภคและการให้บริการของภาคเทศบาลในพื้นที่รอบคูเมืองและกำแพงเดิมอันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนที่จะย้ายไปที่แห่งใหม่ในทางที่ดีขึ้น อันเป็นการสร้างแรงกระตุ้นและความสนใจในประชาชนในการย้ายออกจากพื้นที่รอบคูเมืองและกำแพงเมืองไปตั้งรกรากใหม่ในพื้นที่ที่จัดเตรียมไว้ให้ดังกล่าว นอกจากนี้ พื้นที่พื้นที่โรงต้มสุราเก่าในเขตเทศบาลบ้านหนองหญ้ายังมีลักษณะมั่งคั่งถาวรมากกว่าการอาศัยอยู่ในพื้นที่รอบคูเมืองและกำแพงเมืองเหมือนเดิมด้วย
3. ความช่วยเหลือทางการเงินของหน่วยงานภาคเอกชนในพื้นที่ สำหรับการให้กู้ยืมเงินแก่ประชาชนเป็นค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างที่อยู่อาศัยใหม่นั้น ไม่ว่าอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ และระยะเวลาผ่อนชำระที่นาน มีสร้างความเป็นไปได้ และมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับรายได้ของประชาชนในพื้นที่

บทเรียนที่ได้รับ

การแลกเปลี่ยนความคิดและร่วมกันแก้ไขปัญหาของประชาชนในชุมชน ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ความตั้งใจและความจริงใจของเทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยไม่มีผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องทำให้หลายฝ่ายได้รับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาที่แท้จริง โดยเฉพาะประชาชนในชุมชนแออัดในพื้นที่รอบคูเมืองและกำแพงเมืองและเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ประชาชนที่บุกรุกพื้นที่ดังกล่าวได้ที่อยู่อาศัยที่ดีกว่าเดิม ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและสภาพแวดล้อมชุมชนที่ดีขึ้น ในทางตรงกันข้ามเทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถปรับปรุง บุรณะและฟื้นฟูคูเมืองและกำแพงเมืองให้กลับคืนเป็นโบราณสถานและแหล่งท่องเที่ยวคูเมืองร้อยเอ็ด เพื่อลูกหลานและประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดได้อย่างเต็มที่

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

ที่อยู่อาศัยนับว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานหนึ่งที่สำคัญของมนุษย์ ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยควรจะมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาด้วยที่อยู่อาศัย โดยวิธีการสร้างบรรยากาศ แรงกระตุ้น หรือความน่าสนใจของที่อยู่ใหม่ที่สมบูรณ์และดีกว่า จึงเป็นสิ่งที่ต้องแสดงให้เห็นชัดเป็นรูปธรรม สิ่งที่ประชาชนในชุมชนจะได้รับประโยชน์จากการย้ายที่อยู่อุดมไปที่แห่งใหม่ ความเชื่อมั่น ความศรัทธาและความมั่นคงและถาวรของสถานที่ใหม่ ตลอดจนคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อเอื้อหรือสร้างแรงกระตุ้นให้ประชาชนสนใจจะย้ายออกจากสถานที่เดิมไปสู่สถานที่ใหม่

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายบรรจง โขษิตเจริญันท์
ตำแหน่ง : นายกเทศมนตรี
หน่วยงาน : เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด
ที่อยู่ : ถนนแจ้งสนิท อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
โทรศัพท์ : (043) 513-390-3
โทรสาร : (043) 513-394

ชื่อ-นามสกุล : นายสวัสดิ์ วันทมาตย์
ตำแหน่ง : ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน
หน่วยงาน : เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด
ที่อยู่ : ถนนแจ้งสนิท อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
โทรศัพท์ : (043) 511-420

ชื่อ-นามสกุล : นายประสงค์ โพธิ์เนียม
ตำแหน่ง : หัวหน้าฝ่ายสังคมสงเคราะห์
หน่วยงาน : เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด
ที่อยู่ : ถนนแจ้งสนิท อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
โทรศัพท์ : (04) 511-420

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีนใหม่ : พ.ศ. 2542

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	เทศบาลเมือง
สถานที่ตั้ง	สำนักงานเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ถนนแจ้งสนิท อำเภอเมือง จังหวัด ร้อยเอ็ด 45000
ขนาดพื้นที่	11.63 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	166,946,735 บาท (ปีงบประมาณ 2543)
งบประมาณรายได้	173,042,553.37 บาท (ปีงบประมาณ 2543)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	404 คน 107 คน พนักงานท้องถิ่น 44 คน ลูกจ้างประจำ 253 คน ลูกจ้างชั่วคราว
ลักษณะของเมืองและ วิถีนชีวิตประชาคม	จังหวัดร้อยเอ็ดตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบสูงโคราช ซึ่งมีโครงสร้างของดินประกอบด้วยหินทรายมีลักษณะเป็นแอ่งรูปก้นกระทะ และเป็นที่ราบพื้นที่น้ำเก่า ที่ราบลุ่มที่สำคัญ ได้แก่ที่ราบลุ่มลำน้ำชี ที่ราบลุ่มทางตอนใต้ของจังหวัด และที่ราบลุ่มลำน้ำยัง แหล่งน้ำตามธรรมชาติส่วนใหญ่มีต้นน้ำมาจากแหล่งกำเนิดในจังหวัดอื่นไหลผ่านพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ แม่น้ำชี แม่น้ำมูล แม่น้ำยัง ลำน้ำเสียว ลำพลับพลา ลำน้ำเดา แม่น้ำชีเป็นลำน้ำสายสำคัญที่สุดของจังหวัดมีน้ำไหลตลอดปี ส่วนในฤดูแล้งจะมีปริมาณน้ำลดลงมาก ส่วนลำน้ำอื่น ๆ มีน้ำไม่มากนักและจะแห้งเป็นช่วง ๆ ในฤดูแล้ง